

תוספות ונסקי' ג' צ"ג א' קופר (692 6312) סימן קע"א

Y.H. Yerushalmi, HTR 1970

The "rejudaization" rite:

Bernard Gui's information on Judaism appears especially problematic when he reports the manner in which apostates were received back into the Jewish community. In V:v:2 he offers a description of a ritual allegedly employed to "rejudaize" converts who return to Judaism (*De modo seu ritu quo Judei in rejudayando conversos observant*):

"The rite or mode of the Jews in rejudaizing baptized converts who return to the vomit of Judaism is as follows: He who is to be rejudaized is summoned and asked by one of the Jews present whether he wishes to submit to what is called *tymla* (= *tebila*) in Hebrew, which in Latin means whether he wishes to take a bath or washing in running water, in order to become a Jew. He replies that he does. Then the Jew who presided says to him in Hebrew *Baal-tusuna* (= *baal-teshuba*) which means in Latin, 'you are reverting from the state of sin.'

After this he is stripped of his garments and is sometimes bathed in warm water. The Jews then rub him energetically with sand over his entire body, but especially on his forehead, chest and arms, that is, on the places which, during baptism,

received the holy chrism. Then they cut the nails of his hands and feet until they bleed.

They shave his head, and afterwards put him in the waters of a flowing stream, and plunge his head in the water three times. After this immersion they recite the following prayer: 'Blessed be God, the Lord eternal, who has commanded us to sanctify ourselves in this water or bath which is called *tymla* (sic) in Hebrew.'

יהודית שניטמעה בין הגוים וילדה בגוייה תורה בחשובה עם בניה קטנים וקודם שכלו טבלו. גר' דאזהו קטני דיגן כתיבוק ששבת לבין הגוים, בין למיד גוי ועבד שבא על בת ישראל הולד ממזר, בין למיד כשר, דבן בתך הבא מן הגוי קרוי בנך וישראל לא. ואין צריכין ג' תלמודי חכמים בטבילתו וטובלין אפי' בלילה. מי לכל הפחות צריכין טבילה כדתני באבות דר' נתן פ"ג, משה ברייה אחת שנשבת וחלכו שני חסידים לפדותה דוסין ודוסיוון וכו', לאחר שהציאה שניהם מבית האיסורין א' להם תנו לי ריבה זו ותישו עמי בבגדיה על המיטה למחר א' לתן הטבילוני והטבילוה וכו', ריבה זו במה השדות, אמרו לו כל אותן הימים שהיתה שרויה בנייהו היתה אוכלת משלהם ושוחה משלהם, ועשירי אמרת הטבילוה כדי שתטהר, א' לתן העבודה כך היה המעשה. תילכך אין עושה יין נסך, אפילו לרב דאפי' תיגוג בן יומר עושה יין נסך, דהללו לא באו לכלל גיות מעולם, ואפי' גדול שתייה משומד לע"י, כיון שתהא על הראשונות וחזר בו, אין עושה שוב יין נסך, לפי פסק גאונים * האומ' דישאל וחותא הוא, וטובל בינו לבין עצמו. וכתי' הרי' ר' בונפנט בשם שיר', כדי שתטהר מן העבירה, דהא ע"כ אין גיעולי גוים מטמאין את הגוף יותר משאר דברים, אלא כדי שתטהר מן העבירה ותחזור

בתשובה בטרה"י. ומס"פ האשה בפסחים, גר' קצת דבעלי חשובה צריכים טבילה, דמדמים ב"ש וביה דערל ישראל טובל ואוכל מסחו לערב, ואין לדחות דערלה שני, משום דהפורש ממנה כפורש מן הקבר, דהא מילתא לא שייכא אלא בערל, ומשום גזירה שנה הבאה כדלמדי' תהם, וגם אין לדחות דחומרא אפילו קדשים שאני, דהא לא בפ"י חומר בקדש, אלא האונן ומחוסר ביפורים דצריכי' טבילה לקדש. וגם ריב"א חמה בפסחים, דהניכא אשכחן דערל ישראל צריך טבילה, והביא הך דהגיגה, אבל איכא מוקמי לה ותייה משומד לערלות וטובל לטהרתו ויחא. קצת יש ראייה מן אסתר שהיתה טובלת והיתה יושבת בחיקו של מרדכי, ואותה טבילה היתה משום וזהמחו יל אוהו רישע, ה"ה בעלי חשובה צריכי' לטבול מפני זיהום טומא' ע"י. ועוד סמך מירושלמי, כל הפורש מחול לקדש טעון טבילה, ומהאי טעמא כצריך הירושלמי טבילה לכלי שלקחו מן הגוי.

- 1 יבמות מא, א.
- 2 גיטין א פ"ח, מהדרת שכטר, עמ' יט, א.
- 3 ע"י נז, א.
- 4 ראה מרדכי השלם, דפוס וארשה, עמ' 121. והשוה תשובה רב גטרונאי, להלן סוף סי' קעג, וראה תשובת הרשב"א בב"י י"ד סי' קיט.
- 5 ראה אר"י ח"א סי' פ. יבמות, התשובות סי' פ.
- 6 ר' בונפנט = שמואל הלוי מוירמיהא, בשם הש"ד = רבנו סמחה בן שמואל משפירא.
- 7 ראה אר"י ח"א סי' קיב: יבין קבלתי ממורי הרב רבינו סמחה זצ"ל שכל בעלי חשובה צריכין טבילה וכו', וראה ערוגת הבושם ח"ב, עמ' 110. וראה בעלי החוספה סוף עמ' 345. וראה נמוקי יוסף יבמות פ"ד, ים של שלמה יבמות פ"ד סוף סי' נא.
- 8 צב, א.
- 9 צ"ל: דהא לא חשיב כפי' וכו'.
- 10 תגיבה כא, א.
- 11 ראה תוס' הרשב"א, מהנורות רא"ד רבינוביץ-האומים, פסחים שם ד"ה אבל.
- 12 ראה ב"ה"ב שבא"י על תוס' הרשב"א שם, סוף עמ' שנה, ותחלת עמ' שנה.
- 13 מגילה יג, ב. ע"י פ"ה הסי'. 15 שם.

ע"י כהנא, הגר"ש, כ"ה, ע"י וצ"ז

YH
rebec

Responsum of R. Isaac (Ri) b. Samuel of Dampierre, d. 1189

See ms. Vercelli C235, fol. 291v: אבלי האי משומד יודע הו[א] שכל זמן שאי[נ]ן טובל ומקבל עליו דברי חכמים הוא מחזק כגוי [ואוסר יין במגעו]. לכך לא צריך ג' לקבל לפניהם דבכל יש לנו לדעת ששב אל בוראו כיון שנהג עצמו כדת יהודית[א]

Tosafot Shitah of Evreux (mid-thirteenth century),
cited in fourteenth-century Spanish talmudic commentaries as *Tosafot aḥaronot*

See ms. Vercelli C235, fol. 291v: ואחד עבד המשוחחרר צריך לטבול. תימ' אמאי זקוק טבילה שניה כשמשוחחרר' אותו והלא אינו טעון לחזור ולהטיף דם בדיית. וי"ל דהיא מדרבנן כדי לעשות היכיר' בין עבדות לחירות דה"ג ישראל אף על פי שחטא ישראל הוא ואפ"ה כששב צריך טבילה... תוס' שיטה.

נימוקי יוסף סי' קכ"ה (נ"ה)

דישראל רשע הוא וסי' לגטו גט ואפילו לקדושתן שקדש * בעובד כוכבים וכפס הריסב"ל ז"ל ומסכתא דבב"י ממונות בסקולות וחובין טולט כישאל הוא דון ומיכו' אס דין המלכות הוא טוסא קונה ומקנה עובד כוכבים דינא דמלכותא דינא כדאיתא פ"ק דגטין (י"ג) וישאל סתמא ועשה חטובה דלפ' שורס דקין אינו צריך טבילה אלא קבלת חכרות כפני כ"ד למחילה ואף על פי כן טובל הוא מרובתן משום מעלה דומיא דטבילת עבד משוחחרר טלון טבילתו אלא מדרבנן וכן כתבו בסופמות אחרונות: טל

ראבי"ו יודי' כי מרדכי ציוה עליה אשר לא תגיד - יש נוסח א אומרים, כי מרדכי לא עשה נכונה שצוה על אסתר שלא תגיד צדקה, כי חסד שלא יקחנה המלך לאשה אם יודע שהיא מהוללה; ואחרים אמרו, כי בדרך נבואה או בחלום ידע"י שחבוא השופה על ידה לישראל; והנכון בעצמי, כי ראה מרדכי שהמלך לא ביקש לקחת בת מלך"י, רק יודע לבדו, ולא יתוש מאיה עם החזק"י, יודע ראבי"ו כי אסתר היתה יפה מאוד, וחסד שלא ימצא נכונה ויקחנה לאשה, ואם היא תגיד שלא תאכל פת בב המלך"י - יכתיבה, ואם היתה צדקה, תכל להסדר עצמה.

ראבי"ו (י) כי מרדכי ציוה עליה אשר לא תגיד - יש נוסח א אומרים, כי מרדכי לא עשה נכונה שצוה על אסתר שלא תגיד צדקה, כי חסד שלא יקחנה המלך לאשה אם יודע שהיא מהוללה; ואחרים אמרו, כי בדרך נבואה או בחלום ידע"י שחבוא השופה על ידה לישראל; והנכון בעצמי, כי ראה מרדכי שהמלך לא ביקש לקחת בת מלך"י, רק יודע לבדו, ולא יתוש מאיה עם החזק"י, יודע ראבי"ו כי אסתר היתה יפה מאוד, וחסד שלא ימצא נכונה ויקחנה לאשה, ואם היא תגיד שלא תאכל פת בב המלך"י - יכתיבה, ואם היתה צדקה, תכל להסדר עצמה.

(י) לא הגידה אסתר וגו' כי מרדכי ציוה עליה חכמו וגו' - שאם יודע למלכות עמה ומולדתה, אפילו צרפת אם יחפוץ המלך להמליכה, לא יניחהו שריו ועבדיו, שכל האומות שונאים את ישראל. 95 דאה ראב"ע בשתי הנוסחאות וכולכ"ג.

